

ΠΡΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ & ΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ (ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ/ ΕΚΦΡΑΣΤΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΜΕΣΑ)

Ο παρακάτω πίνακας επιχειρεί να βοηθήσει τον μαθητή στον εντοπισμό των **κειμενικών δεικτών** (γλωσσικών επιλογών-εκφραστικών μέσων, τρόπων πειθούς, οργάνωσης κτλ.) που αξιοποιεί ένας συγγραφέας, προκειμένου να **υπηρετήσει τον σκοπό-την πρόθεσή του** απέναντι στους δέκτες (δηλ. να πείσει, να συγκινήσει, να εξηγήσει κτλ.).*

ΠΡΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ	ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ/ ΕΚΦΡΑΣΤΙΚΟΙ ΤΡΟΠΟΙ- ΜΕΣΑ	ΑΛΛΑ ΜΕΣΑ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
- να πείσει λογικά	- κυριολεκτικός λόγος/ αναφορική λειτουργία της γλώσσας - γ' πρόσωπο - α' πρόσωπο (διατύπωση προσωπικής άποψης) - οριστική έγκλιση - αφηρημένο λεξιλόγιο/ ονοματοποίηση - ειδικό λεξιλόγιο (χρήση επιστημονικών όρων) - αξιολογικά επίθετα- χαρακτηρισμοί (κυρίως στη διατύπωση άποψης, στο συμπέρασμα) - σύνθετη δομή περιόδων- παραγράφων και υποτακτική σύνδεση (δευτερεύουσες προτάσεις) - διαρθρωτικές λέξεις/ φράσεις που δηλώνουν αιτιολόγηση, αίτιο-αποτέλεσμα κτλ. - αποφαντικές (δηλωτικές) προτάσεις-κρίσεως - επιστημική και δεοντική τροπικότητα - ρήματα σκέψης - πλούσια στίξη	- επίκληση στη λογική: επιχειρήματα/ συλλογισμοί τεκμήρια - επίκληση στην αυθεντία - λογική οργάνωση του κειμένου	Ο διαδικτυακός τρόπος επικοινωνίας δεν μπορεί να έχει μόνο μειονεκτήματα. Τα μειονεκτήματα <u>υπερτονίζονται</u> μέχρι στιγμής, <u>γιατί</u>, όπως οτιδήποτε νέο ή άγνωστο, προκαλεί -δικαιολογημένα ως έναν βαθμό- <u>επιφύλαξη και φόβο</u>. <u>Για τον λόγο αυτό</u>, μέχρι να <u>διερευνηθούν</u> περισσότερο οι επιπτώσεις αυτής της νέας μορφής επικοινωνίας, <u>είναι προτιμότερη μια πιο συνετή αξιοποίησή της</u>.

	κτλ.		
- να καταγγείλει - να καυτηριάσει - να στηλιτεύσει	- χρήση επιθέτων (χαρακτηρισμών) και ουσιαστικών/ονοματικών συνόλων - επιρρήματα αποδοκίμασίας - ειρωνεία - χιούμορ - β' πρόσωπο - α' πρόσωπο (π.χ. αυτοκριτική, άσκηση κριτικής σε μια ομάδα στην οποία εντάσσεται και ο πομπός) - χρήση καθαρεύουσας, αρχαιοπρεπούς γλώσσας (στο πλαίσιο της ειρωνείας) - χρήση «ηχηρών» λέξεων - μεταφορικός/συνυποδηλωτικός λόγος (κυρίως στο πλαίσιο ειρωνείας) - μικροπερίοδος λόγος, σύντομες-κοφτές προτάσεις - σχήματα λόγου: ασύνδετο, αντίθεση, οξύμωρο, παρομοιώσεις και αναλογίες, επαναλήψεις κτλ.	- επίθεση στο ήθος του αντιπάλου - αφήγηση γεγονότων - περιγραφή - τεκμήρια	[...] Δεν είναι παραξενιές της φύσης όλα αυτά. <u>Ούτε έβαλε μπροστά η Γαία κάποιο αυτοθεραπευτικό σχέδιο, όπως πρεσβεύουν οι μυστικιστές μιας κάποιας οικολογίας.</u> Είναι οι ζημιές που προκάλεσαν στο κλίμα, στον καιρό, στον πλανήτη <u>οι άσωτοι και άπληστοι καλικάντζαροι.</u> Οι επί της γης καλικάντζαροι, όχι οι εντός της. Αυτοί είναι οι πραγματικοί υπαίτιοι της <u>αλγεινής</u> αυτής κατάστασης. Αυτοί που <u>πριονίζουν, καθημερινώς κι αδιαλείπτως, το κλαδί του μέλλοντος, θαρρείς κι ο κόσμος τελιώνει μαζί τους.</u>
- να ευαισθητοποιήσει (με συγκεκριμένη αναφορά σε συναισθήματα που διεγείρονται)	- μεταφορικός λόγος, ποιητική λειτουργία της γλώσσας - σημεία στίξης με συναισθηματική φόρτιση - περιγραφικός λόγος/εικόνες - ευθύς λόγος (π.χ. μαρτυρίες-προσωπικά βιώματα) - α' και β' πρόσωπο - ευθείες και ρητορικές ερωτήσεις	- επίκληση στο συναίσθημα - περιγραφή, αφήγηση - συνειρμική οργάνωση και σκέψη	Οι πρόσφυγες από τη Μ. Ασία ήρθαν σε μια χώρα μικρή και φτωχή. <u>Η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη και οι άλλες πόλεις περιτριγυρίζονταν από ατέλειωτα στρατόπεδα με σκηνές και ένα άθλιο δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης.</u> Το ψωμί λιγοστό και <u>οι αρρώστιες θέριζαν.</u> Οι πρόσφυγες υποχρεώθηκαν σε μια πορεία οκτακοσίων

	- εγκλίσεις επιθυμίας (προστακτική, προτρεπτική-αποτρεπτική υποτακτική - σχήματα λόγου: ασύνδετο, αντίθεση, οξύμωρο, επαναλήψεις κτλ. - μικροπερίοδος, κοφτός λόγος - χιούμορ, ειρωνεία - συναισθηματικά φορτισμένες λέξεις κτλ.		χιλιομέτρων κάτω από <u>τραγικές</u> συνθήκες. <u>Ανθρώπινα ράκη</u> έπρεπε να πορευτούν μέσα σε ένα εχθρικό περιβάλλον. Ένας πρόσφυγας θυμάται: <u>«Βασανιστήκαμε, κακοκοιμηθήκαμε, κακοφάγαμε, μεγάλη συμφορά πάθαμε...»</u>
- να συγκινήσει - να διεγείρει συναισθηματικά - να φορτίσει συναισθηματικά (με συγκεκριμένη αναφορά σε συναισθήματα που διεγείρονται)	- συναισθηματικά φορτισμένες λέξεις/φράσεις - μεταφορικός λόγος-ποιητική λειτουργία της γλώσσας - ευθείες και ρητορικές ερωτήσεις - ειρωνεία και χιούμορ - σαρκασμός - επαναλήψεις λέξεων/φράσεων - ασύνδετο σχήμα - εκφραστικά σημεία στίξης κτλ. (βλ. να ευαισθητοποιήσει)	- επίκληση στο συναίσθημα - περιγραφή - αφήγηση - συνειρμική οργάνωση και σκέψη	Οι νεότερες γενιές οφείλουν να κατανοήσουν την ουσία της λαϊκής ρήσης- υπενθύμισης «εκεί που είσαι ήμουνα και εδώ που είμαι θα' ρθεις». <u>Η ψυχή ποτέ δεν γερνάει</u> και το σημαντικότερο είναι να μην νιώθει κανείς εγκαταλελειμμένος, όταν πια τον <u>φθείρει ο χρόνος</u> και δεν μπορεί να προσφέρει, αλλά και να αυτοεξηγητηθεί πια. <u>Τι καλύτερο από μια αγκαλιά, ένα χαμόγελο, ένα χάδι, μια απλή κουβέντα;</u> Αυτά «τα μικρά» <u>φωτίζουν τις στιγμές τους</u> στη δύση της ζωής τους...
- να περιγράψει (να καταγράψει τις ιδιότητες, τις λειτουργίες, τις χρήσεις ενός πράγματος/ φαινομένου...)	- ρήματα σε ενεστώτα (συν.) - ρήματα που δηλώνουν σημασία-ορισμό έννοιας/συνδεδετικά ρήματα - επίθετα, ονοματικά σύνολα - αφηρημένο λεξιλόγιο (όταν πρόκειται για παρουσίαση-περιγραφή έννοιας ή φαινομένου)	- ορισμός έννοιας - επεξήγηση-διευκρίνιση έννοιας - διαίρεση έννοιας: καταγραφή των μορφών της, των κατηγοριών-ειδών της κτλ. - τρόποι οργάνωσης:	<u>Τουρισμός Υπαίθρου νοείται</u> κάθε ειδική μορφή <u>βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης</u> με στόχο την επαφή του επισκέπτη – τουρίστα με τη φύση και τις δραστηριότητες που δύναται να αναπτυχθούν, ενισχύοντας οικονομικά και κοινωνικά την ύπαιθρο, χωρίς να αλλοιώνει το περιβάλλον και τα ιδιαίτερα <u>πολιτισμικά στοιχεία</u> του κάθε τόπου:

	- ειδικό λεξιλόγιο - επιρρηματικοί και εμπρόθετοι προσδιορισμοί (που εντάσσουν το φαινόμενο που περιγράφεται στον χώρο/τον τόπο και τον χρόνο) - α' και γ' ρηματικά πρόσωπα (ανάλογα με τον βαθμό εμπλοκής του πομπού σε αυτό που περιγράφεται: υποκειμενική-αντικειμενική περιγραφή) κτλ.	αιτιολόγηση, αίτιο-αποτέλεσμα κτλ. (στο πλαίσιο του αναλυτικού ορισμού)	<u>Βασικές μορφές του είναι:</u> <u>α) Ο Οικοτουρισμός ή πράσινος τουρισμός που βασίζεται στο φυσικό περιβάλλον και αφορά στην περιήγηση σε περιοχές οικολογικού ενδιαφέροντος και αναγνωρισμένης οικολογικής αξίας</u> <u>β) Ο αγροτουρισμός με την παροχή υπηρεσιών υποδοχής και φιλοξενίας ή και εστίασης σε χώρους με αγροτικές εκμεταλλεύσεις, με δραστηριότητες που σχετίζονται με την αγροτική παραγωγή όπως και με την προστασία και ανάδειξη του φυσικού και ανθρωπογενούς αγροτικού τοπίου.</u> <u>γ) Ο οιοτουρισμός με την παροχή υπηρεσιών υποδοχής, ξενάγησης, φιλοξενίας και εστίασης σε χώρους με οινοποιητικές ή και οινοπαραγωγικές εγκαταστάσεις (αμπελώνες).</u>
- να συμβουλεύσει - να καθοδηγήσει - να δώσει οδηγίες	- ρήματα δράσης (συνήθως σε ενεστώτα) - χρήση υποτακτικής και προστακτικής έγκλισης - β' πρόσωπο - συνδετικές λέξεις/φράσεις και επιρρήματα (που δηλώνουν χρόνο, σειρά, τρόπο, προϋπόθεση) - φράσεις πιθανολόγησης - δεοντική τροπικότητα - ρητορικά ερωτήματα (για να μετριάσει ο βαθμός της υποχρέωσης)	- επίκληση στη λογική με επιχειρήματα και τεκμήρια (κυρίως παραδείγματα) - απαρίθμηση - επίκληση στο συναίσθημα - επίκληση στο ήθος του δέκτη (στο πλαίσιο μιας συμβουλευτικής προσπάθειας ο πομπός επιχειρεί να εξυψώσει ή να κολακεύσει τον δέκτη, να του	<u>[...] Διεκδικήστε τη συμμετοχή σας στον πολιτισμό. Για εσάς τους νέους ο πολιτισμός είναι η απάντηση απέναντι στη σύγχρονη εποχή της σύγχυσης, της μιζέριας και της κοινωνικής απομόνωσης. <u>Να προτείνω και κάτι ακόμα;</u></u> <u>Συγκροτήστε πολιτιστικές ομάδες με παρόμοια ενδιαφέροντα και ανησυχίες, όπως θεατρικές ομάδες, ομάδες φίλων του κινηματογράφου, μουσικά σχήματα ή ομάδες που ενδιαφέρονται για το βιβλίο.</u>

	- επαναλήψεις - ρητορικές, ευθείες ερωτήσεις κτλ.	προκαλέσει θετικά συναισθήματα προσμονής κτλ.) κτλ.	
- να εξηγήσει (να καταγράψει το «τι», το «πώς» και το «γιατί» ενός φαινομένου με αντικειμενική-επιστημονική θεώρηση)	- αναφορική λειτουργία της γλώσσας - γ' πρόσωπο - ρήματα δράσης και σκέψης (συνήθως σε ενεστώτα) - συνδετικές λέξεις/φράσεις που δηλώνουν χρόνο-χρονική σειρά ή αιτία κτλ. - ειδικό λεξιλόγιο/ορολογία - αφηρημένο λεξιλόγιο, ονοματοποίηση - υποτακτικός λόγος κτλ.	- τεκμηρίωση - τρόποι οργάνωσης: αιτιολόγηση, αίτιο-αποτέλεσμα, παραδείγματα, αναλογία κτλ. - ορισμοί, επεξηγήσεις-διευκρινίσεις εννοιών - περιγραφή - λογική οργάνωση του κειμένου	<u>Πρώτα απ' όλα</u>, για να τεθεί η διάγνωση της <u>ναρκισσιστικής διαταραχής της προσωπικότητας</u> θα πρέπει να <u>διαπιστώνεται</u> ένα διάχυτο πρότυπο μεγαλείου –στη φαντασία ή τη συμπεριφορά–, <u>σε συνδυασμό με</u> την ανάγκη για θαυμασμό και την έλλειψη ενσυναίσθησης, <u>δηλαδή</u> ενδιαφέροντος για τα συναισθήματα και τις ανάγκες των άλλων. Θα πρέπει, <u>επίσης</u>, να παραβλάπτεται η λειτουργικότητα του ατόμου και να πληρούνται συγκεκριμένα κριτήρια, όπως ισχύει και για άλλες διαταραχές της προσωπικότητας, όπως για την παραπλήσια <u>Ιστριονική Διαταραχή της Προσωπικότητας</u> που τη χαρακτηρίζει ένα διάχυτο πρότυπο υπερβολικής <u>συγκινησιακής έκφρασης</u> και <u>επιδίωξης πρόκλησης της προσοχής</u>.

* Σε καμία περίπτωση ο παραπάνω πίνακας δεν ορίζει άκαμπτα σχήματα και απόλυτες συσχετίσεις πρόθεσης και γλωσσικών μέσων - τρόπων. Και αυτό γιατί η χρήση-η σημασία μιας γλωσσικής επιλογής μεταβάλλεται ανάλογα με το περιεχόμενο, το είδος και το επικοινωνιακό πλαίσιο ενός κειμένου. Για παράδειγμα, το ασύνδετο σχήμα μπορεί – ανάλογα με το περιεχόμενο και το είδος του κειμένου – να έχει διαφορετικές λειτουργίες όπως ειρωνεία, απαρίθμηση, συνειρμικό και ελεύθερο στοχασμό κτλ.